

## **Ako vidí nie len rok 2022 aktívna sudkyňa a členka súdnej rady Marcela Kosová zvolená sudcami do súdnej rady.**

Inak, ako členka súdnej rady Katarína Javorčíková, zástupkyňa vlády v súdnej rade, v príspevku zverejnenom na stránke súdnej rady 3. januára 2023.

### **K mape.**

Na začiatku prípravy novej súdnej mapy sme sa nemohli všetci zhodnúť na ničom, lebo sme nemali ani tušenie, čo chystá bývalá ministerka spravodlivosti Mária Kolíková. Už som niekde písala, že keď sa začiatkom jesene 2020 objavila na zasadnutí súdnej rady diskutovať s jej členmi, na moju otázku, ako to vyzerá so zmenou súdnej mapy povedala, že to nepovie, lebo by to bolo politicky nekorektné. Potom sme sa dozvedeli, čo vymyslela, ale až v decembri 2020. „Nedokázal sa vytvoriť kompromisný návrh“, pretože už prvotný návrh nebol výsledkom spolupráce s nikým a nič z toho, čo sme následne pripomienkovali, namietali či navrhovali, nebolo akceptované.

**Neviem o akej „názorovej polarizácii medzi sudcami v akej podobe má byť súdna mapa prijatá“ Katarína Javorčíková píše.** Ak myslí to, že pripomienky k mape z niektorých súdov si navzájom protirečili, tak nešlo o žiadnu polarizáciu, ale pohľad zvnútra každého súdu, keďže žiadne spoločné kolokvium k mape v procese jej prípravy so sudcami sa nikdy neudialo. Nič iné im teda neostávalo. Pripomienky však mali spoločného menovateľa. Že navrhnutá zmena súdnej mapy ako celok nedáva zmysel a nie je spôsobilá naplniť deklarované ciele.

**Nemôžem súhlasiť ani s tým,** že „nakoniec sa všetky snahy ukázali ako zbytočné, pretože iniciatívu prevzali poslanci v parlamente, a prijali súdnu mapu v podobe, ku ktorej sa sudcovia a odborná verejnosť nemali možnosť vyjadriť“. Predovšetkým, sudcovia a odborná verejnosť sa nemali možnosť vyjadriť ani k pôvodne predloženému návrhu Máriou Kolíkovou do parlamentu. Ale hlavne, nešlo o žiadnu iniciatívu poslancov. Išlo o iniciatívu jedného poslanca /síce podpísanú viacerými/, ktorý prakticky celú súdnu mapu prečítal za dve hodiny v rozprave. Poslanec, ktorý bol nedávno pred týmto počínom štátnym tajomníkom Márie Kolíkovej na ministerstve spravodlivosti, a prišiel späť do poslaneckých lavíc v čase „boja“ v strane Za ľudí a potreby preskupenia hlasov v nej.

Ďalšie nie. Tí, čo sme od decembra 2020 prejavili enormnú účasť v procesoch pripomienkovania súdnej mapy a verejne sa k vyjadrovali k jej všetkým možným alternatívam, ktoré prenikli na verejnosť, nemáme pocit straty energie. Pokračovali sme ďalej a skoro všetky naše upozornenia a námietky sa ukazujú postupne ako oprávnené. **Nešlo totiž o súboj, ktorý akože vyhrala Mária Kolíková tým, že bola schválená nová súdna mapa, a ten kto prehral /nemyslím sudcov ale občanov/, sklopil hlavu.** Išlo a ide o dlhodobý proces, pretože sudcovia sú tí, ktorí musia ten „úžasný výtvor“ vniesť do života, aby ako tak fungoval. Aj bez budov a dostatku sudcov a administratívy.

Otázka o tom, „či sa nedalo zo strany ministerstva spravodlivosti lepšie komunikovať“ bola niekoľkokrát zodpovedaná, pani Javorčíková. Mýlite sa, že nie. Mária Kolíková neochvejne opakovane tvrdila, že so sudcami pravidelne a intenzívne komunikuje. Takže odpovedala. To, že to nebola pravda, je už iná vec.

## K voľbám do súdnej rady 2022.

**Musím opraviť Katarínu Javorčíkovú, voľby sa nekonali v máji 2022, ale 21. apríla 2022 a nešlo o voľby osem členov súdnej rady, ale päť.** Katarína Javorčíková sa vo svojom zhrnutí roka 2022 vyjadrila aj k regionálnemu volebnému princípu. Mimochodom, tento pretlačila v bleskovej novele Ústavy SR Mária Kolíková ako skvelú vec. Podstatou tejto zmeny bolo vytvoriť volebné obvody, a to východoslovenský, západoslovenský a stredoslovenský, plus obvod Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho správneho súdu SR. Toto čudné rozdelenie som „pochopila“, až keď následne v novej súdnej mape vytvorila tri odvolacie krajské sudy, v Banskej Bystrici, v Prešove a v Trnave. **Katarína Javorčíková uviedla, že „už prvé voľby ukázali, že Západoslovenský volebný obvod je oproti ostatným neprímerane veľký.** Z celkovo ôsmich obvodov krajských súdov tvoria tento volebný obvod až štyri obvody krajských súdov (Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín a k tomu aj Špecializovaný trestný súd). Do súdnej rady na tri voľné miesta členov súdnej rady za uvedený volebný obvod boli však zvolené sudkyne výlučne z Krajského súdu v Bratislave. Ako pri každých voľbách, aj tieto voľby sprevádzal určitý druh volebnej kampane. A keďže im predchádzalo búrlivé obdobie prijímania novej súdnej mapy, javí sa, že podporu si získali najmä sudcovia najviditeľnejšie presadzujúci názory sudcov, ktorí zásadne odmietali navrhovanú súdnu mapu.“

Pár faktov. Vo voľbách do súdnej rady v roku 2017 som získala viac ako 50% hlasov zúčastnených voličov vtedy ešte na celom Slovensku. Vo voľbách do súdnej rady v roku 2022 som získala 72% hlasov zúčastnených voličov západoslovenského volebného obvodu. Nerobila som žiadnu kampaň. Napísala som všetkým sudcom jeden email, v ktorom som vysvetlila, prečo opäť kandidujem. Dá sa však pochopiť, prečo pani Javorčíková hľadá všade inde, len nie vo svojich radoch, „chybu“, keďže zástupcovia ZOJ nepochodili už v druhých voľbách do súdnej rady. Vlastne v tretích, Dušan Čimo prehral s Petrou Příbělskou.

Mimochodom, **regionálny volebný princíp som kritizovala od začiatku. Katarína Javorčíková až vtedy, keď sme boli do súdnej rady zvolené my tri** (Ayše Pružinec Eren, Dana Jelínková Dudzíková a ja). Už sa nedozvieme, či by tento nový volebný systém bol predmetom kritiky, keby boli do súdnej rady zvolené osoby, s ktorými by bola v pohode. **V decembri 2020 totiž Katarína Javorčíková uviedla, že „V súlade s pripomienkami ZOJ je úprava takzvaných regionálnych volieb členov súdnej rady sudcami.** Reflektuje na rozdielnosť počtu sudcov vo volebných obvodoch tak, že kandidáti za jednotlivé volebné obvody budú volení porovnateľným počtom voličov z radov sudcov.“ Ján Mazák uviedol /napríklad v októbri 2020/, že zavedenie regionálneho princípu pri voľbe členov rady reflektuje na to, že súdna rada ako ústavný orgán vykonáva správu súdnictva s celoslovenskou pôsobnosťou. Tiež bol teda spokojný. V tom čase.

Ak sa „javí“, že som sa dostala do súdnej rady len vďaka tomu, že som „presadzovala názory sudcov pri kritike novej súdnej mapy“, beriem to ako ocenenie, nie je to totiž málo, keďže som v súdnej rade práve na to. Tlmočiť názory sudcov v prospech justície a vo finále v prospech účastníkov súdnych konaní. Ono to však samozrejme nestačilo. Sudcovia vedeli, čo som urobila a povedala v súdnej rade za ostatných päť rokov. Preto bola zbytočná akákoľvek moja kampaň, neboli potrebné žiadne sľuby. Odpočet bol k dispozícii. A zjavne bola zbytočná aj antikampaň zo strany jednej predstaviteľky ZOJ, ktorej boli sudcovia svedkami pred voľbami, kde boli použité skutočne veľmi zvláštne, hodnotiace úsudky aj k mojej osobe a k osobám Ayše Pružinec Eren a Dane Jelínkovej Dudzíkovej. Malo to veľmi ďaleko k objektívnosti, vecnosti a slušnosti. Nieкто by možno napísal, že to bolo ostré.

O tom, že nešlo len o súdnu mapu, hovoria počty hlasov, ktoré som napríklad získala v trnavskom kraji. Krajský súd v Trnave totiž patril medzi tie krajské súdy, ktoré mali od začiatku zostať ako jediné tri, čo som v rámci mojich verejných vyjadrení často kritizovala. V Trnave som napriek tomu získala 54 hlasov, najviac zo všetkých kandidátov. Niečo tu teda nesedí. Stalo sa tak aj v Trenčíne a Nitre. Takže nie, nešlo o súboj Bratislavy proti zvyšku krajov a sudcov, ktorí nemali šancu, lebo ich je málo, a v Bratislave je sudcov najviac. Navyše, **volby do súdnej rady boli a sú tajné, takže si neviem predstaviť, čo by donútilo toho ktorého sudcu voliť opačne alebo inak, ako je presvedčený. Ak by teda boli presvedčení o tom, že ich má v súdnej rade, či už v roku 2017 alebo v roku 2022, zastupovať niekto zo ZOJ** (hoc ide o iniciatívu bez právnej subjektivity a nie o stavovskú organizáciu sudcov), **boli by ho masívne určite zvolili.** Výsledky volieb sú zverejnené, stačí si ich detailne pozrieť. A neboli zďaleka tesné.

### **Politickí nominanti v súdnej rade.**

Ústava a zákon nepustia, traja členovia súdnej rady sú volení parlamentom, traja vládou a troch menuje prezident. **Katarína Javorčíková bola niekoľko dní po tom, ako sa vzdala funkcie sudcu, zvolená vládou Slovenskej republiky do súdnej rady. Sama uviedla, že sa vzdala funkcie preto, lebo oslovená vládou. Ján Mazák bol zvolený, na návrh poslanca Baránika a poslankyne Zemanovej /obaja SaS/, len koalíčnými poslancami sediacimi v parlamentných laviciach.** Výsledok hlasovania môžete nájsť na stránke Národnej rady SR. Hlasovalo sa 23.04.2020 18.17 hod. Ak si kliknete hlasovanie podľa poslaneckých klubov, zistíte, že z hlasujúcich 141 poslancov „za“ boli všetci poslanci klubu OĽANO, klubu SME RODINA, klubu SaS /okrem jedného neplatného hlasu/a klubu ZA ĽUDÍ /okrem jedného neplatného hlasu.

Môže sa teda Katarína Javorčíková hnevať koľko chce, ale jednoducho ide v jej osobe či v osobe Jána Mazáka o politickú nomináciu. Vo vláde sú politici, teda politici rozhodli, že bude členkou súdnej rady. V parlamente hlasovali za Jána Mazáka len poslanci, ktorí reprezentujú vládnu koalíciu. To, kto ako z politických nominantov realizuje takto získaný mandát, je na ňom. Teda dúfam. Paušalizovať sa nedá, to určite nie. Prácu každého jedného z nich sudcovia podrobne sledujú a názor si vytvárajú, u niektorých už vytvorili. Na základe toho, čo „hovoria a čo robia“.

Mimochodom, nie sú to sudcovia sediaci v súdnej rade, kto rozdeľuje členov súdnej rady na dva tábory. Je to napríklad zákonná úprava, ktorá hovorí o tom, že nesudcovia v súdnej rade sú odmeňovaní za prácu v nej a sudcovia nie (tiež výsledok práce bývalej ministerky), nesudcovia v súdnej rade neabsolvujú podrobné majetkové preverky, hoci sa podieľajú na podrobnom preverovaní majetkov sudcov.

A rozdeľujú aj politickí nominanti. Ján Mazák sa napríklad v decembri 2020 postavil na stranu vlády v situácii, keď sudcovia kritizovali porušovanie zásad právneho štátu, pričom osočil osoby sudcov a uviedol, že asi žijú a pôsobia v inom štáte, ich slová označil za prázdne, mizerné fakty a nekritickosť. Ostré? Ku kritike sudcov k prvej verzii novej súdnej mapy uviedol /napríklad dňa 29.12.2020 pre Webnoviny/, že s veľkou zdžranlivosťou pristupuje k tejto kritike, pretože nie je konštruktívna, neponúka riešenie a obchádza základný fakt, že skutočne súčasná súdna mapa je neudržateľná. Vecné? Že netreba počkať na projekt Váženia prípadov (čo nechvejne tvrdila ja Mária Kolíková), ale treba do tohto segmentu novej súdnej mapy vniesť trochu sedliackeho rozumu, to váženie môže byť pomocným faktorom, ale nerobil by z neho nejakú mantru. Dokonca uviedol „To mi niekedy pripadá, ako keby sme chceli dokázať, že tona dynamitu vyhodí do vzduchu trojposchodový dom. No vyhodí, to netreba dokazovať. Stačí skúsenosť.“ Zaujímalo by ma, kde urobili sudcovia

v Nemecku a v mnohých ďalších krajinách chybu, keď potrebovali na efektívne fungovanie justície Váženie vecí a neprekresľovali mapu. Ján Mazák k novej súdnej mape tiež uviedol, že by bol veľmi nerád, aby „tento skvelý projekt spadol iba preto, že sa z toho spraví čisté politikum a zavrhnú sa výborné myšlienky.“ K tretej verzii súdnej mapy opäť uviedol /v novembri 2021/, že „nejde o žiadne kozmetické úpravy, ide o systémovo úplne iné nastavenie sídiel a obvodov súdov“. Kto teda robí z politických nominantov nepriateľov sudcov? Podľa Kataríny Javorčíkovej sa totiž „ponúkajú otázky, aké sú dôvody snáh o diskreditáciu členov súdnej rady, ktorí nie sú volení sudcami. Komu a čomu pomôže, ak ich sudcovia budú vnímať ako svojich nepriateľov a tých, ktorí majú zámer oslabiť nezávislosť súdnej moci?“

Podľa mňa sa navyše ponúka celkom opačná otázka. Aké sú dôvody snáh o diskreditáciu niektorých členov súdnej rady, ktorých si zvolili sudcovia. Ján Mazák pred voľbami do súdnej rady, keď už bolo známe, kto kandiduje, vyslovil verejne svoj názor, koho by mali sudcovia voliť. Katarína Javorčíková už v roku 2017 po voľbách do súdnej rady verejne uviedla, že tie voľby neboli o osobnostiach (bola som v nich zvolená aj ja), ale išlo o akúsi tajnú dohodu sudcov (ona sa do súdnej rady vtedy nedostala). Takže v roku 2017 to bola akási tajná dohoda a v roku 2022 nový volebný systém, ktoré faktory zabránilo tomu, aby mala nezávislá iniciatíva v súdnej rade svojich zástupcov. Už má. Vďaka vláde. Alebo je to inak? Rečnická otázka.

### **Nerozumiem, prečo.**

Nové ustanovenie v ústave prinieslo možnosť odvolať člena súdnej rady vládou a parlamentom, teda politických nominantov. Od počiatku som ho kritizovala. Mimochodom, kritizoval ho aj Prezident ZSS František Mozner v čase, keď ešte nebolo prijaté, a obrátil sa s obavou na CCJE, za čo si vyslúžil už neslávne známu reakciu v podobe listu Jána Mazáka predsedníčke Poradnej rady európskych sudcov. Dňa 5. januára 2021 pre Webnoviny Katarína Javorčíková uviedla, že „ak by takáto situácia predsa len nastala, môže sa poškodený obrátiť na ústavný súd a dožadovať sa ochrany“. Tak potom prečo ten povzdych, že „Odpovede možno prinesie politický vývoj na Slovensku v nasledujúcom roku a využitie kritizovaného, ale stále platného ustanovenia v Ústave Slovenskej republiky, že členovia súdnej rady môžu byť kedykoľvek odvolaní z funkcie bez uvedenia dôvodov“? Veď ak sa „politická situácia“ vyvinie tak, že bude ako zástupkyňa vlády odvolaná, môže sa obrátiť na ústavný súd. To, že bude musieť odísť zo dňa na deň nebude sa môcť vrátiť, aj keď jej ústavný súd prípadne vyhovie, je detail, na ktorý v čase svojho vyjadrenia akosi zabudla a nijako jej neprekážal. Prečo jej nevadilo, keď jej predchodcovia, na stoličku ktorých si sadla, odišli na základe toho, že im Mária Kolíková deň pred vymenovaním vlády zatelefonovala a oznámila im, že nemajú dôveru novej vlády. Že by politickú? Áno, vzdali sa sami. Možno to bola chyba, alebo možno ani nie. Niektoré veci sa tým odkryli.

### **Na záver súhlas.**

Môžem súhlasiť s Katarínou Javorčíkovou v jednom, že „súdna moc si v právnom štáte na rozdiel od politickej moci musí udržať svoju nezávislosť a nestrannosť. Rešpekt a dôvera občanov môže justícia získať len cez osoby sudcov a reprezentantov súdnictva, ktorí obstoja v teste pravdivosti toho čo hovoria a čo robia.“ Treba však čítať a počúvať ich vyjadrenia s porozumením a pozorovať ich kroky v kontexte pôvodu ich mandátu a v historických justičných súvislostiach. A aj ich prípadné zmeny postojov. Hlavné tie v kontexte doby. Zopár príkladov.

**ZOJ v roku 2017** prostredníctvom JUDr. Javorčíkovej do médií komunikovala, že nesúhlasí so zámerom mestského súdu v Bratislave, keďže pre fungovanie

bratislavských súdov sú potrebné iné naliehavé riešenia. JUDr. Javorčíková uviedla, že podľa jej osobného názoru „keď štát nevie dostatočne finančne zabezpečiť základné funkcie pre výkon súdnictva, rozmýšľať o zriadení megasúdu v Bratislave je ako začať stavať vilu na prehnitých základoch“. **ZOJ v roku 2020** prostredníctvom JUDr. Javorčíkovej do médií komunikovala, že v rámci reformy ZOJ podporuje zriadenie mestských súdov v Bratislave a Košiciach a vytvorenie troch odvolacích súdov.

**V roku 2014** JUDr. Javorčíková navštívila vtedajšieho prezidenta Slovenskej republiky s tým, že prezentovala, že ZOJ má výhrady k paušálnemu preverovaniu spôsobilosti sudcov a ich preverovanie. Požiadala prezidenta, aby sa obrátil na ústavný súd. Odpoveď bola v médiách zverejnená nasledovne: „Prezident Kiska podľa jeho poradcu a experta na ústavné právo Jána Mazáka úplne chápe politickú aj zákonodarnú moc, že sa rozhodla prijať také radikálne riešenie, pretože dôveryhodnosť slovenského súdnictva je na najnižšej možnej úrovni. Na druhej strane prezidentovi neušlo ani to, že ide o veľmi neštandardné riešenie, ktoré by mohlo naraziť na limity v Ústave SR a mohlo by znamenať aj porušenie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky - povedal Mazák. Podľa neho je prezident zdržanlivý, lebo ak by mal niekto takýto záver vysloviť, tak je to ústavný súd. Kancelária prezidenta nevidí dôvod, aby prípadné podanie na ústavný súd neurobil nový predseda alebo predsedníčka súdnej rady, keďže od septembra bude mať takú právomoc. „Keď sa chcú chrániť sudcovia – prosím. Nech požiadajú ústavný súd sami o to, aby sa vyslovil záväzne k tomu, či takéto celoplošné previerky sú alebo nie sú v súlade s ústavou, prípadne aby požiadali o dočasné pozastavenie účinnosti takéhoto zákona,“ dodal Mazák. **V decembri 2020** JUDr. Javorčíková ako hovorkyňa ZOJ a členka súdnej rady (už ako bývalá sudkyňa) uviedla, že ZOJ víta, že v rámci schválenej reformy nastalo posilnenie postavenia súdnej rady aj o kompetenciu v súvislosti s preverovaním majetku sudcov a skúmania, či spĺňajú predpoklady sudcovskej spôsobilosti.

**V septembri 2021** som predložila ako bod programu do súdnej rady Rezolúciu EAJ (nie predseda súdnej rady ani Katarína Javorčíková). Celá rezolúcia bola súdnou radou hodená do koša. Rezolúcia **z roku 2022** je už súčasťou podnetu ZOJ ministrom spravodlivosti, a nie len to. ZOJ dokonca odporúča ministrom rešpektovať vyhlásenie EAJ zo dňa 18.09.2022 v nadväznosti na rezolúciu EAJ z 02.09.2021.

V Bratislave, 10.01.2023

Marcela Kosová